

במתנה

דפיו זהב

על מה שבזר זכינו

הרבנית ימימה מזרחי

בעריכת יקרת פרידמן

ב"ה

גיליון 210

פרשת יתרו ✦ ח"י בשבט ה'תשע"ט (1/2019)

הורים עם עבר – ילדים עם עתיד

ואיך יודעים מה הכי קשה? כשהקב"ה אומר לך: "אני אצ'פר אותך על זה".

הדיבר היחיד בעשרת הדיברות שיש עליו שכר הוא "כבד את אביך ואת אמך למען יארכון ימיה על האדמה אשר ה' אלקיך נתן לך".⁷ הי, אין שכר ל"לא תרצח", אין שכר ל"לא תגנוב", אין שכר לשמירת שבת בעשרת הדיברות ופתאום, כבד את אביך ואת אמך ואתם מקבלים על זה שכר של למען יארכון ימיה. למה - כי "כבד" הוא הדיבר הכי כבד.

אין כבוד יותר מלכבד הורים בזקנותם או, חלילה, בחוליים, או כשהם כל כך קשים כלפינו. אלה יחסים כל כך טעונים ולא פשוטים, עד כדי כך, שהדיבר "כבד את אביך ואת אמך" נמצא בצד של בין אדם למקום. בעצם, הקב"ה אומר: "כל תפילה שאת מתפללת אלי, אני מסנן אותה במסננת כיבוד ההורים שלך; רגע-רגע, האם את מכבדת אותם? זאת אומרת שאת מוכנה להאמין בסמכות עליונה גם כשאת לא מבינה בדיוק את ההתנהגות שלה".

"כבד את אביך ואת אמך למען יארכון ימיה". רש"י - ואם לאו, יקצרון ימיה.⁸ למה - כי יש שלושה שותפים באדם: הקב"ה, אביו ואמו.⁹ אנחנו עשויים משלושתם. ברגע שאנחנו מבזים את אבינו ואת אימנו, איכות החיים שלנו נגרעת (מתקצרת) בשני שלישים.

ויש כמה רמות של כיבוד הורים:

הרמה ההגיונית: דמא בן נתינה - זוכרות את הסיפור המפורסם? הוא גוי. הוא לא מעיר את אבא, הגם שמונחת על השולחן עסקה של מיליונים. אבל אבא שלו ישן על המפתח של קופסת האבנים היקרות, והחכמים זקוקים לאבן החושן, והוא ואומר: "אבא שלי ישן. אני לא מעיר אותו".

אם חשבנו שבשבוע שעבר קראנו את הפרשה העוצמתית ביותר כשים סוף נקרע, מגיעה פרשת יתרו השבוע עם מעמד הר סיני ומתן תורה. פרשה מקסימה. ביום הזה באו מדבר סיני,¹ כך כתוב ולמה "ביום הזה" ולא "ביום ההוא"? והמדרש: שלא תהיה התורה כמכתב ישן, כדיוטגמא ישנה שקיבלת פעם מזמן,² אלא, בכל יום ייראו לפניך כחדשים.³ ואת אמורה לומר בכל שבוע: "הי, ואני חשבתי שהפרשה של שבוע שעבר היתה וואו, אבל השבוע? פרשה-פסגה". כך צריך להתרגש מכל פרשה ופרשה.

אין סוף לכל מה שאפשר לומר על הפרשה המהממת הזו של מתן תורה. כל השבוע אני מספרת שהאוויר מלא-מלא במלאכים. מלא. מפני שהשבוע הזה, בפרשת יתרו, יורדים ריבואות אלפי שינאן.⁴ המוני מלאכים מלמעלה, במתן תורה, שמים כתרים על ראשי בני ישראל, כתר ל"נעשה" וכתר ל"נשמע".⁵ והשבוע - אינסוף ברכות בט"ו בשבט. מברכים ו"אמן". מברכים ו"אמן". וכל אמן בורא מלאך; "אמן" - גימטריה "מלאך". אנחנו מרגישים על פנינו השבוע את משק כנפי המלאכים וזה אומר שהשמים פתוחים עכשיו.

למה הם מצדיעים לנו, המלאכים? כי כל כך קשה לקבל תורה. כל כך כבד, לפעמים, לקבל תורה. ויחן שם ישראל נגד ה'ה',⁶ משהו בהם מתנגד. זה כל כך קשה.

¹ שמות י"ט, א.

² רש"י לדברים ו', ו, וגם - ספרי: "אשר אנכי מצוה היום" - "לא יהיו בעיניך כדיוטגמא (דיוטגמא - מצות המלה הקאה במקתב) ישנה שאין אדם סופנה, אלא כחדשה שהכל רצין לקראתה; דיוטגמא מצות המלך הבאה במכתב".

³ רש"י לדברים כ"ו, טז: "היום הזה ה' אלקיך מצוה" - בכל יום יהיו בעיניך חדשים כאילו בו ביום נצטוית עליהם.

⁴ במדבר רבה ב', ג: "בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו כ"ב רבבות של מלאכים, שנאמר (תהילים ס"ח, יח): "רכב אלקים רבתיים אלפי שינאן".

⁵ תלמוד בבלי, שבת פח, ע"א.

⁶ שמות י"ט, ב.

⁷ שמות כ', יא.

⁸ רש"י לשמות כ', יב.

⁹ תלמוד בבלי, קידושין ל, ע"ב: "שלושה שותפין הן באדם: הקב"ה ואביו ואמו. בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו, אמר הקב"ה: 'מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם וכבדוני'".

כבר שריינת לך את התאריך ביומן?

כנס הקוראות הגדול של פרשה ואשה

מתקרב!

תאריך: יום שלישי | י"ד באדר א' | 19.2.19

19:30 בנייני האומה, ירושלים

עם תכנית בלעדית עשירה! שמחה!

מקפיצה!

מכירת הכרטיסים תיפתח בעזרת השם בתחילת השבוע.

עקבי אחרי העדכונים שנשלח לך!

הרבנית ימימה מזרחי

ישי ריבו • רוני דומי • דין דין אביב • נוייה מנדל • מיכל לויטין • לחות וקצב דמנסה

יום שלישי
י"ד באדר א'
+ פורים קטן

19.2.19
בנייני האומה, ירושלים

פתיחת דלתות 19:00 תחילת הארוע 20:00

בסדר, אומר המהר"ל. לא להפריע כשאמא ישנה - זה מאוד יפה, אבל זה בסיסי. בשמו, דמא בן נתינה מאשקלון, מוצא המהר"ל הד רעיון שבדמיון ("דמא") שלו, בחשיבה שלו, זו הנתינה ("בן נתינה") שצריך לתת. והוא "מאשקלון" - שיקול הדעת האנושי אומר: "אבא ואמא ישנים, לא מעירים אותם".¹⁰

בדרגה הגבוהה יותר נמצא רבי טרפון, הדוגמא השנייה במדרש לפרשתנו. אמו חולה. היא לא יכולה ללכת. "תביא לה כיסא גלגלים" יאמר יתרו. "תהיה יעיל. למה אתה מתאמץ?" אבל רבי טרפון ישים את רגל ימין שלה על רגל שמאל שלו, ואת רגל שמאל שלה על רגל ימין שלו, והוא ילך איתה ככה ויגיד לה: רואה, אמא? את רגילה. את לא תינוק בכיסא גלגלים".¹¹

מדהים לראות בנים ובנות דואגים לאמא, מסרקים אותה, מסדרים לה ציפורניים, מאפרים אותה. תגידו: "זה מיותר!" - נכון. אבל זה וואו.

והרמה גבוהה ביותר: אמא או אבא עם אלצהיימר. זה רב דימי שיושב ומלמד תלמידי חכמים ואמו, שאיבדה את שיקול דעתה, מגיעה, לוקחת את ארנקו - הוא הרי מפרנס אותך! - משליכה אותו בפניו ויורקת עליו. והוא, מנגב את פניו ומרים את הארנק.¹²

אין דבר ענק יותר מלכבד אבא או אמא עם אלצהיימר. למען יִאָרְכֶנּוּ יְמֵיךָ, כי החיים של הורה זקן עם אלצהיימר התקצרו. כי זקן, ההווה שלו, באיכות החיים שלו - לא משהו. והעתיד של אדם מבוגר מאד גם כבר קצר ומה נשאר לזקנים? העבר. האלבומים, הזיכרונות, הסיפורים ובא אלצהיימר באכזריות וגודע להם גם את העבר. מקצר להם את החיים מכל הכיוונים.

אומרת התורה: אם תכבדי (וזה כָּבֵד!) הורה שהוא **שברי לוחות**, **ששכח תלמודו**,¹³ יִאָרְכֶנּוּ יְמֵיךָ, יהיה לך עתיד, יהיה לך הווה ויישאר לך גם העבר.

את העול הכבד הזה מטילה עלינו פרשת יתרו ואומרת לנו - זה לא מיותר. אפילו שלפעמים זה נראה לא יעיל לעשות משהו עבור הורה לא מגיב, או מגיב בכעס, או לא מכבד אותך חזרה - את לא מבינה. **אָרֶךְ יָמִים בְּיָמֶיךָ, בְּשִׂמְחָה עִשְׂרֵי וְכַבֹּד**.¹⁴ שזוכה.

¹⁰ תלמוד בבלי, קידושין לא, ע"א. וגם: תלמוד בבלי, עבודה זרה כג, ע"ב. וגם: המהר"ל, "תפארת ישראל" מ"א: "שכל ענין טוב הנמצא באומות העולם הוא רק מצד השכל, וביאר בזה את מאמר הש"ס 'דמה בן נתינה שמו', היינו מה שהשכל מחייבו אבל לא מצד הנפש."

¹¹ תלמוד ירושלמי, פיאה א', הלכה א. תלמוד בבלי, קידושין לא, ע"ב. ¹² קידושין לא, ע"א: "תא רב דימי אמר: פעם אחת היה לבוש סירקון של זהב והיה יושב בין גדולי רומי ובאתה אמו וקרעתו ממנו וטפחה לו על ראשו וירקה לו בפניו ולא הכלימה."

¹³ תלמוד בבלי, ברכות ה, ע"ב: "והזהרו בזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו דאמרינן לוחות ושברי לוחות מונחות בארון."

¹⁴ משלי ג', טז.